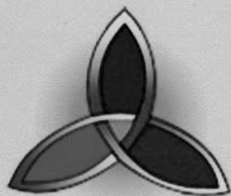

Scientific Indexing Services

ISSN 2603-2225

Labyrinths of Reality

Collection of scientific works

Issue 2 (7)
2020

UDC 3(045)

*Recommended for publication by the Council of NGO Sobornist
(the proceedings No.6 February 28, 2020)*

Editor-in-Chief:

Zhurba Mykola, *Ph.D., professor, Head of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).*

Deputy Editor-in-Chief:

Aliyeva Yagut Nadir, *Ph.D. in Sociology, Associate Professor of the Department of Sociology of the Faculty of Social Sciences and Psychology of Baku State University (Azerbaijan).*

Okulich-Kazarin Valery, *Doctor of Pedagogy Science, Professor, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow (Poland).*

Sabahattin Ciftci, *Ph.D., Professor, Department of Class Education of Ahmet Kelesoglu Faculty of Education of Necmettin Erbakan University (Turkey).*

Starichenko Olena, *Head of Analytical Department of the NGO Sobornist (Ukraine).*

Mainhandling Editor:

Kravchenko Yuliya, *Manager on international cooperation of the scientific public organization "Sobornist" (Ukraine).*

Labyrinths of Reality: Collection of scientific works / edited by
M.A. Zhurba. **Montreal: CPM «ASF»**, 2020. Issue 2 (7). 228 p.

The collection provides a multifaceted analysis of the transformation of modern culture, spirituality in the information space, taking into account the specifics and social dynamics of philosophy, ethics, aesthetics, art, psychology, pedagogy, sociology, economics, politics and law.

The publication is intended for students, teachers, postgraduates and students.

Our organization, NGO Sobornist, together with the Centre of Modern Pedagogy "Learning without Borders" (Montreal, Canada) publishes the collections of scientific works for international conferences materials. All our publications are included in the international scientometric database and published in Canada.

UDC 3(045)

The authors of the published papers bear full responsibility for selection and accuracy of the given facts, quotations and other data.

Partners:

- **VOLODYMYR DAHL EAST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY** (*Ukraine*)
- **LUGANSK REGIONAL INSTITUTE OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION** (*Ukraine*)
- **SCIENTIFIC PUBLIC ORGANIZATION "SOBORNIST"** (*Ukraine*)
- **CENTER OF MODERN PEDAGOGY "EDUCATION WITHOUT BORDERS"** (*Canada*)
- **CONSORTIUM FOR ENHANCEMENT OF UKRAINIAN MANAGEMENT EDUCATION (CEUME)** (*Ukraine*)
- **SE "LUHANSK STATE MEDICAL UNIVERSITY"** (*Ukraine*)
- **UNIVERSITY OF NIŠ** (*Serbia*)
- **UNIVERSITY OF ZIELONA GÓRA** (*Poland*)
- **BAKU STATE UNIVERSITY** (*Azerbaijan*)

POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS

Богатчук С.С.,

доцент, к.і.н., доцент кафедри історії України та філософії

Вінницького національного аграрного університету,

Україна, м. Вінниця

ШІСТДЕСЯТНИЦТВО В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

*А проте: ми ще повернемося
бодай – ногами вперед,
але: не мертві, але: не переможні,
але: безсмертні*

В. Стус

Шістдесятництво виникло як рух молодих людей, що зрозуміли суть радянського режиму та створили ядро опору йому. Один з шістдесятників II Мороз називав їх найкращими з точки зору моральності тому, що вони не корилися русифікації населення, намагалися протистояти цьому, не думаючи про кар'єру, або звичайні умови існування [1, с.371-373].

Шістдесятники продовжували боротьбу на національне та державне відродження України, як їх попередники. В їх душах зародилося переконання в тому, що після XX з'їзду КПРС (1956 р.) та викриття культу особи Сталіна у суспільстві з'явиться можливість кожного на власну реалізацію, на знищення насильства (закінчиться епоха сталінських репресій), очищення від фальші в ідеологічному, суспільному житті.

Необхідно відзначити, що комуністична партія, очистившись від помилок минулого, лише зміцнювала свої позиції, отримавши контрольні функції в державі.

Хоча органами КДБ та прокуратури в 1959 р. було переглянуто 4 млн. 263 тис. справ, та реабілітували лише 58,2% тих, на кого було заведено справи, тобто, 2 млн. 684 особи [2, с.5].

Перші кроки шістдесятників виразилися в культурі. Це творча молодь Василь Симоненко, Ліна Костенко, Іван Драч, Іван Світличний, Сигиш Верстюк та інші.

Першим національно-культурним осередком шістдесятництва став створений у Києві Клуб творчої молоді (1959–1964 рр.). Такі ж клуби створювалися у Львові, Дніпропетровську, Одесі. У клубах проводилися літературні вечори, театральні постановки, що впливали на формування світогляду слухачів. Українські шістдесятники, завдячуючи своїй активній громадській позиції, пропагували необхідність відродження національної свідомості, української мови та культури [3, с.116].

Поширеними формами їх діяльності стали самвидави, листівки, звернення, петиції, зібрання спільнот у громадських місцях, проведення диспутів на національну тематику, організовані дискусії в університетах.

У кінці 1959 р. у Львові було створено таємну організацію «Українську робітничо-селянську спілку» за ініціативою юриста Левка Лук'яненка. В проєкті програми спілки було визначено необхідність виходу України зі складу СРСР та створення незалежної держави. Та на початку 1961 року органами було викрито діяльність цієї спілки, а її члени отримали від 10 до 15 років позбавлення волі. Самого Левка Лук'яненка спочатку засудили до страти, а через 72 дні замінили цей вирок ув'язненням на 15 років таборів суворого режиму [1, с.41-43].

28 липня 1962 р. було видано наказ КДБ СРСР «Про посилення боротьби органів державної безпеки з ворожими проявами антирадянських елементів». За цим наказом місцевим органам безпеки наказувалося слідкувати за молоддю та інтелігенцією, проводити агентурну та роз'яснювальну роботу серед студентів вищих та середніх навчальних закладів [4, с.6].

Важливим кроком до поширення цього руху стала праця І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація». Вивчаючи марксистсько-ленінську літературу щодо національного питання, він дійшов висновку, що взаємовідносини націй в Радянському Союзі не відповідають тому, про що говорив і писав В. Ленін, а правовий статус України як союзної республіки – її фактичному становищу в СРСР [5, с.677]. Цю роботу назвали референдумом покоління. Її оголосили антирадянською, відповідно, автора виключили з Спілки письменників, а пізніше посадили за ґрати. Незважаючи на це, нею зачитувалися в Києві, Львові, Луцьку, Тернополі, Житомирі та в десятках інших міст. Політичне звинувачення висувалося кожному, хто її читав. Іван Дзюба став найпопулярнішою постаттю серед критично налаштованої молоді – символом протистояння тоталітарній системі [1, с.99].

Важливе значення в історії шістдесятництва відіграла Оксана Мешко, яка після повернення з таборів та низки арештів серед української інтелігенції, в середині 60-х років зайнялася підготовкою, організацією українських вечорів культури, народної музики, поезії. І, найголовніше, що всі, хто приймав участь в організації цих вечорів, робили це з власного бажання. Ці зустрічі творчої молоді проходили в Клубі трамвайників, в Будинку вчителя, в Київському університеті. Активну участь Оксана Мешко зі своїм сином Олександром Сергієнко (учасником правозахисного руху) приймали у всіх громадських заходах з 1964 р. по 1970 р., а також, в щорічному проведенні Дня пам'яті Кобзаря біля пам'ятника Т. Шевченкові. Її невгамовна енергія вражала людей і спонукала до діяльності навіть не дуже охочих. Важкою й одночасно, цікавою, була її доля. Померла Оксана Мешко, не скорившись тоточасному режиму, не дожила 8 місяців до проголошення незалежності України [6, с.10-11].

Однією з подій, що вплинула на поширення руху шістдесятників, стала пожежа у травні 1964 р. у відділі українських стародруків і рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР ім. В. Вернадського.

У серпні – вересні 1965 р. влада заарештувала 21 представника шістдесятництва, щоб завдати удару по інакомисленню. Це – найкращі представники української інтелігенції. Першою протестною хвилею щодо їх арешту став виступ І. Дзюби, В. Чорновола, В. Стуса на прем'єрному показі фільму «Тіні забутих предків» С. Параджанова, за що й були покарані владою [3, с.118-119].

Шістдесятники, не ховаючись, виступили проти радянської системи. Саме завдяки їх сміливості висловлювати свої думки, йти вперед, боротися до перемоги Україна здобула незалежність.

Література

1. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. Київ: Либідь. 1995. 224 с.

2. Жулинський М. Люди, що виривалися із обмежень звичності. Українська інтелігенція періоду «хрущовської відлиги»: репресій // Літературна Україна. 1996. 26 вересня. С.5-6.

3. Овсієнко В. Світло людей: мемуари та публіцистика. У 2 кн. Кн. 2. 2-е вид. доп. Харків: Харківська правозахисна група. Київ: Права людини. 2007. 352 с.

4. Поле відчаю і надії. Альманах. Київ. 1994. 392 с.

5. Чорновіл В. Твори в 10 томах. Т.2. Київ: «Смолоскип». 2003. 906 с.

6. До 100-річчя з дня народження. / Харківська правозахисна група; Упорядкували В.В. Овсієнко та О.Ф. Сергієнко. Харків: Фоліо, 2005. 300 с.

Хорішко Л.С.,

*д.політ.н., доцент кафедри політології
Запорізького національного університету,*

Україна, м. Запоріжжя

ПРОБЛЕМАТИКА СУБ'ЄКТНОСТІ У ПРОЦЕСАХ ПОЛІТИЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ В КОНЦЕПЦІЇ Р. ДАЛІА

Політична суб'єктність проявляється у здатності суб'єкта впливати на інших суб'єктів з метою оптимізації досягнення поставлених цілей та завдань. Ефективність впливу обумовлюється наявними ресурсами та технологіями політичної діяльності. Особливої актуальності проблема суб'єктності набуває в процесах політичної модернізації. Це пояснюється необхідністю пошуку механізму задоволення потреб держави та суспільства, що визначає націлену діяльність суб'єктів, направлені на досягнення бажаного стану політичної

системи, конкретизує процедуру, способи та методи політико-модернізаційної діяльності.

Розгортання політичної суб'єктності в модернізаційних процесах відбувається під впливом об'єктивних (особливості поточної ситуації) та суб'єктивних (політична компетентність, мотивація, відповідальність) умов, що формують її змістовні характеристики. Основними критеріями політичної суб'єктності виступають: раціональність, обґрунтованість, суверенність політико-модернізаційної діяльності; послідовність здійснення політичних дій, їх прогнозованість, відповідність інтересам стейкхолдерів [2].

У цьому контексті Р. Даль, презентуючи концепцію поліархії, прагнув розв'язати відповідне коло питань стосовно механізмів здійснення модернізаційних змін. Він вважав за доцільне конкретизувати ступінь співвідношення суб'єктності еліти та громадянського суспільства в модернізаційних процесах. Поліархію Даль розуміє як поєднання політичної конкуренції та участі, що зводиться до наступних аспектів: 1) політичного режиму, що характеризується наявністю певних інститутів (виборчого права, ЗМІ, політичних партій тощо) та процедур (проведення виборів, підконтрольності та підзвітності еліти суспільству, захисту свободи слова тощо); 2) наявності результатів модернізаційних процесів, що засвідчують поступову лібералізацію та демократизацію політичних інститутів; 3) розгортання світових демократичних процесів; 4) можливості перевірки компетенції політичної еліти, яка змушена в процесі конкуренції змагатися за владні повноваження, презентувати модернізаційні проекти, залучаючи потенціал громадськості до їх практичної реалізації.

Поліархія виступає своєрідною моделлю модернізації політичної системи на основі демократичних принципів і процедур. Її характерною ознакою є правління обраної суспільством у конкурентній боротьбі меншості – політичної еліти. Умовами переходу до ефективної, демократично розвиненої політичної системи виступають: усвідомлення необхідності проведення модернізаційних перетворень у конкретному просторі та часі; послідовність і відповідність соціально-економічним, політичним тенденціям розвитку; дієвість еліти в реалізації реформаційних проектів; диференціація потреб, інтересів, культурних цінностей громадянського суспільства в контексті визначення оптимальних шляхів модернізації та залучення громадської ініціативи [1].

На думку Даля, переваги модернізованих політичних систем проявляються у: формуванні дієвого інституту політичної еліти в умовах конкурентної боротьби, дотриманні основних прав і свобод людини та громадянина, наданні можливостей самореалізації особистості та сталому розвитку політичної системи. Відтак, суб'єктність у процесах модернізації формується за рахунок перерозподілу сфер впливу громадянського

Yablonskaya T.N.

The Role of Heuristic Method in Modern Students' Activities 124

PSYCHOLOGY

Балахтар В.В.

Самоздійснення як індикатор становлення особистості фахівця
з соціальної роботи 127

Ващенко І.В., Рубан Р.О.

Внутрішньоособистісний конфлікт у психологічному вимірі кризи
соціалізації старшокласників у період розвитку індивідуальності..... 130

Герасименко Л.Б.

Комунікативні здібності старшокласників у структурі їхніх
характерологічних особливостей 135

Сасовська О.В.

Психологічні аспекти прояву інтернет-адикції у підлітковому віці 138

Щербакова І.М., Зінченко В.І.

Психологія професійних конфліктів в спортивній діяльності 141

Щербакова І.М., Твердохліб І.А.

Комунікативна компетентність тренера..... 144

HISTORY

Дояр Л.В.

Фотоілюстрації української більшовицької періодики
міжвоєнного періоду: унікальність та наукова цінність..... 146

Кузьмінець Н.П., Стадник О.О.

Професійна та громадсько-просвітницька діяльність М.І. Пирогова
у вінницький період 149

Покалюк В.В.

Дозвілля студентів сільськогосподарських закладів
вищої освіти у 1920-х рр. 154

Полтавець Ю.С.

Основні аспекти підготовки військових фахівців у Національній
академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного 159

Руднік Д.Г.

Князівсько-боярські відносини у Чернігівському князівстві XI–XIII ст. 161

Сергієнко С.Ю.

Дошлюбні відносини української молоді у 1920-і роки..... 164

Чернуха А.В., Исломова Д.В.

Описание направления, распространение шиитов и суннитов 167

Чернуха А.В.

Эволюция взглядов на женское образование в российской провинции во второй половине XIX века (на примере Богородицкого уезда Тульской губернии)..... 169

STATE ADMINISTRATION AND LAW

Бондар З.К.

Пріоритетні напрями удосконалення державних механізмів забезпечення продовольчої безпеки України 174

Коваленко С.В., Дубок О.С.

Категорія «зловживання правом» в сучасній правовій теорії 177

Кучеренко Д.С.

Понятійно-правове мислення у Давній Греції: сократичний поворот 179

Масовець В.П.

Місія, функції та завдання системи забезпечення релігійної безпеки 182

Пірог А.С.

Аналітичні аспекти організаційно-правового розвитку надання адміністративних послуг в Україні 186

Пірог А.С.

Конституційні засади і національна проблема права на свободу пересування на фоні міжнародно-правової регламентації 189

Соколов В.А.

Служба з питань стратегічного планування та аналізу апарату РНБО України: функції та завдання інформаційно-аналітичної діяльності..... 192

Шевченко М.М., Чигринський В.А.

Методика компаративного аналізу зарубіжного досвіду щодо врегулювання воєнно-політичного конфлікту та реінтеграції окупованих територій 197

POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS

Богатчук С.С.

Шістдесятництво в історії України 200

Хорішко Л.С.

Проблематика суб'єктності у процесах політичної модернізації в концепції Р. Даля 201